

2016 Syksyn toimialojen näkymät

Puutuotealan sivutuotteista paras hyöty liittoutumalla

Puutuotealojen markkinatilanteeseen on odotettavissa parempia aikoja suhdannetilanteen ja rakentamisen määrien noustessa. Puutuotealalla syntyy merkittäviä määriä sivutuotteita, joiden parempaan hyödyntämiseen voitaisiin päästä liittoutumalla esimerkiksi energiasektorin kanssa.

Kotimaan rakentamisen lama on näkynyt ja vaikuttanut puutuotealan yrityksiin negatiivisesti viime vuosina. Puutuoteteollisuudessa erityisesti puutalojen ja huonekalujen ja osittain myös rakennuspuusepäntuotteiden valmistus on hyvin riippuvaista kotimarkkinoista. Rakentamisen alhaiset määrät ovat vaikuttaneet toimialojen kehittämiseen negatiivisesti viime vuosina.

Toimialoista **puun sahaus, höyläys ja kyllästys** on pystynyt korvaamaan kotimaan heikkoa kysyntää viennillä ja sahatavaran vientimäärät ovatkin kasvaneet merkittävästi. Sahaustuotteiden osalta kysyntätilanne on nyt varsin hyvä ja kasvaneen viennin lisäksi kotimaan piristynyt rakentaminen näkyy jo sahoillakin positiivisempana. Kilpailu on kuitenkin kovaa ja tuloksen teko vaatii tehokkuutta. Myös kilpailukyvyistä on pakko pitää tarkasti huolta.

Puutalojen valmistus on kärsinyt kotimaan rakentamisen tilanteesta eniten, eikä rakentamisen aallonpohjasta kääntyminen näy vielä yrityksiä kannattavuudessa. Huippuvuosiin on vielä pitkä matka. Toimialan olisi saatava kasvua viennistä kotimaan rakentamisen tueksi.

Rakennuspuusepäntuotteiden valmistus on pärjännyt vaikeassa tilanteessa kohtuullisesti ja osa yrityksistä jopa erinomaisesti. Alan yritykset ovat kehittäneet toimintaa ja alan kilpailutilanne on pysynyt kohtuullisena. Tosin tähän vaikuttaa myös muutama merkittävä konkurssi, joka on tuonut tilaa markkinoille.

Huonekalujen valmistus ei ole onnistunut uudistumaan vientimarkkinoilla. Yritykset kilpailevat kotimaan markkinoilla keskenään sekä kasvavan tuonnin kanssa. Alan toimijat ovat polarisoituneet voimakkaasti hyvin ja heikosti menestyviin.

Alan yritysten olisi nyt syytä käynnistää kehittämishankkeita vientiin, digitalisaatioon ja uusien tuotteiden kehitykseen. Tuotekehityksellä voitaisiin saada aikaan uusia biotalouden tuotteita korvaamaan fossiilisista raaka-aineista valmistettuja tuotteita.

Toimialan sivutuotteiden rooli on merkittävä yrityksille. Liittoutumalla parempiin tuloksiin?

Puutuoteteollisuuden sivutuotteilla on merkittävä vaikutus yrityksiä liikevaihtoon ja ne muodostavat biotalouden tavoitteen ytimen. Biotalous tavoitteet ovat kovat ja tavoitteisiin pääsemiseksi on valtiovalta päättänyt myös merkittävistä tukitoimista. Tukitoimenpiteitä mietittäessä on syytä kuunnella toimialan yrityksiä tarkasti ja seurattava tilanteen kehittymistä, ettei tukemisella vaikuteta liikaa yrityksiä sivutuotteiden hinnoitteluun ja liiketoimintaan. Tästä on jo esimerkkejä energiasektorilla, esimerkiksi metsähakkeen ja sahojen poltettavan jakeen hinnoittelussa.

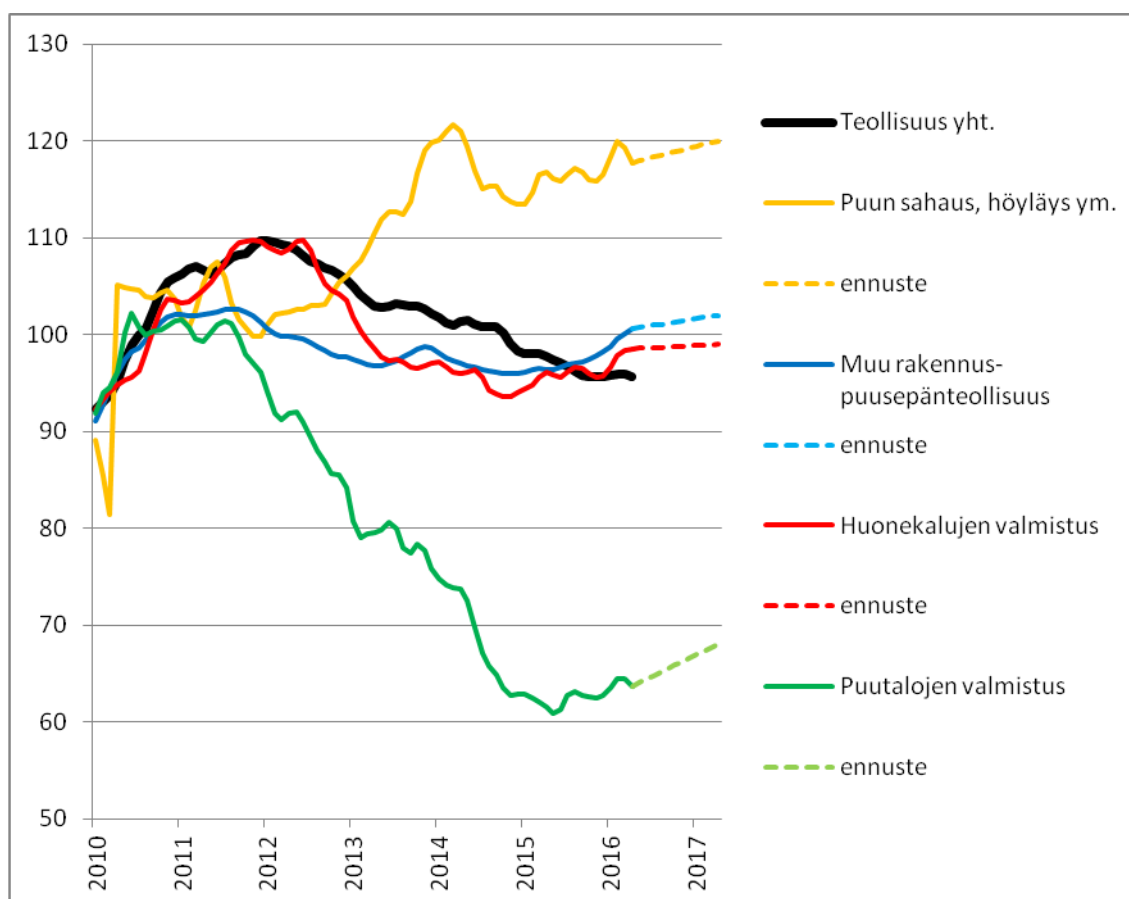
Sivutuotteiden hyödyntäminen biotalouden mukaisesti on tärkeää ja muodostaa monelle yritykselle merkittävän osan liikevaihdosta. Sivutuotteissakin kannattaisi miettiä uusia jalostuskeinoja ja hakea kumppanuuksia, joiden kanssa kehittäminen on luontevaa. Sivutuotteiden polttaminen on oltava aina hyödyntämisen viimeinen osa. Sitä ennen voi olla monta muuta tapaa hyödyntää sivutuotteita. Puus-

ta saadaan eroteltua ainesosia jo nyt esimerkiksi pyrolyysiteknikalla. Puusta saatavia ainesosia voitaisiin hyödyntää esim. kemiallisissa prosesseissa nykyistä laajemmin. Yrityksien kannattaisi miettiä yhteistyössä näitä mahdollisuuksia.

Yhteistyömahdollisuuksia energiasektorin kanssa

Myös energiasektorilla toimialan yritysten kannattaisi selvittää laajempia yhteistyön mahdollisuuksia energia-alan yritysten kanssa. Esimerkiksi lämmön ja sähkön tuotannossa yhteistyön voisi rakentaa niin, että energiayhtiö toimisi energian tuotannon investoijana, ja puutuotealan yritys polttoaineen toimittajana molemmille järkevällä sopimuksella. Uskon, että energiayritys tuntee energiemarkkinat puutuotealasta paremmin ja voisi toteuttaa investoinnin ja energian myynnin paremmin. Puutuotealasta yritys voisi puolestaan keskittyä oman prosessinsa kehittämiseen energian tuotantoon investoinnin sijaan. Nykyisillä sähkön hinnoilla tämä ei liene vielä ajankohtaista, mutta maailma muuttuu tässäkin asiassa varmasti.

Kuva 1. Liikevaihdon indeksin kehitys teollisuudessa yhteensä, puun sahaus, höyläys kyllästys sekä huonekalujen, puutalojen ja rakennuspuusepäntuotteiden valmistuksessa vuosina 2010–04/2016 ja lähiajan ennuste. Vuosi 2010 = 100 (Lähde: Tilastokeskus.)

Puutuotealan toimialoista vain sahauksen indeksi on teollisuuden liikevaihdon indeksiä korkeammalla. Sahauksessa viennin osuus on merkittävä ja sitä on onnistuttu lisäämään varsin hyvin, joten liikevaihdon indeksi on noussut selvästi teollisuuden indeksiä ylemmäksi. Puutalojen ja huonekalujen valmistusindekseissä näkyy kotimarkkinariippuvuus. Ennustan sahauksen liikevaihdon indeksin pysyvän samalla tasolla tai nousevan hieman, koska viennin markkinatilanne on aika positiivinen tällä hetkellä. Puutalojen valmistuksen ja rakennuspuusepäntuotteiden liikevaihdon indeksin odotan nousevan kotimaan rakentamisen elpessä. Huonekalujen valmistuksessa näkyy edelleen tuonnin kasvu. Kotimaan orastava kasvu hyödyttää kotimaista valmistusta vain osittain.

Lisätietoja

toimialapäällikkö Pasi Loukasmäki, Kainuun ELY-keskus, puh. 044 3625888, pasi.loukasmaki@ely-keskus.fi

kehittämispäällikkö Esa Tikkanen, TEM, puh. 050 040 5459, esa.tikkanen@tem.fi

Katso myös toimialapäällikkö Pasi Loukasmäen videohaastattelu puutuotealan näkymistä. Haastattelijana toimi Matti Karhu.

<https://www.youtube.com/watch?v=m-VHgpN6484&feature=youtu.be>